

VERSLAG HAAGS ONDERWIJS PORTAAL PILOT PROJECT DAGARRANGEMENTEN DE BRAS, YPENBURG JUNI 2007

Aanleiding

In december 2005 heeft de gemeente Den Haag de opdracht gegeven om acht experimenten van start te laten gaan om de motie Van Aartsen/Bos in de praktijk uit te proberen. De gemeente wil dat scholen niet alleen samenwerken met instellingen voor kinderopvang, maar ook samenwerking onderzoeken met organisaties op het terrein van welzijn, cultuur en sport en daarnaast ouderbetrokkenheid vergroten. De looptijd voor de experimenten was aanvankelijk van 1 januari 2006 tot 31 december 2006. Op 23 mei 2006 wordt officieel de subsidie aan dit pilotproject de Bras verstrekt voor de periode 15 april 2006 tot en met 15 april 2007 (zie schrijven met kenmerk OCW/2006.1578). Later wordt de duur van het project nog eens verlengd tot 24 juli 2007.

De experimenten moeten leiden tot een aantal 'best-practices' waar alle scholen in Den Haag gebruik van kunnen maken. De experimenten zijn verschillend qua omstandigheden (qua leerlingengewicht, al dan niet gekoppeld aan een vestiging voor naschoolse opvang, al dan niet Vinex). Dit experiment valt onder een Vinexlocatie, die gekenmerkt wordt door een piek in de vraag naar naschoolse opvang. Dit levert een tijdelijk tekort in de capaciteit op en vraagt om creatieve oplossingen en een nauwe samenwerking tussen basisscholen en kinderopvang. Vooral deze laatste vaststelling vormt een belangrijk onderdeel van deze pilot.

Uitgangssituatie

Basisschool de Bras van de SCO-Lucas bestaat sinds het schooljaar 2002-2003 in de Vinex- wijk Ypenburg.

Ten tijde van de aanvraag van het project heeft de school circa 150 leerlingen en verblijft in een noodgebouw, naast de plek waar de nieuwe school gebouwd wordt. In de noodvoorziening zit ook de protestants christelijke basisschool, De Zonnestraal. De nieuw te bouwen school van de Bras komt fysiek vast te zitten aan de Zonnestraal met als belendend perceel kindercentrum Schateiland van Triodus, voor dagopvang en buitenschoolse opvang en peuterspeelzaal. In de toekomst vestigt zich nog INHOLLAND met een PABO boven het pand van de Bras.

Basisschool de Bras heeft een bijzonder onderwijsconcept en bij de bouw van de school is hier al rekening mee gehouden: er is een cognitieve en een creatieve vleugel. De school stelt de leerling met zijn/haar ontwikkelingsvragen centraal. Daarbij wordt gewerkt vanuit de drie basisbehoeften van het kind namelijk relatie, competentie en autonomie. We gaan uit van de vaardigheden, kennis en kunde die het kind al heeft. Ieder kind krijgt daardoor zijn eigen leerarrangement, waardoor het in eigen tijd en tempo kan leren en ontwikkelen. Ook de organisatie is hiervoor aangepast. De groepen zijn heterogeen qua opbouw. Vier t/m twaalfjarigen zitten samen in één zogenaamde familiegroep. Iedere familiegroep heeft een mentor, die het kind begeleidt in zijn ontwikkeling. De lokalen (ruimten) hebben een specifieke functie. Er is een reken-, taal-, wereld-, lees-, ontdek-, stilte- en crearuimte. En er is een ruimte ingericht met een leeromgeving voor 4/5 jarigen. In de ruimten is een voorbereide leeromgeving, waarbij aanbod en materialen te vinden zijn die te maken hebben met het thema van die ruimte. De creatieve vleugel van de school leent zich voor multifunctioneel gebruik na schooltijd.

Sinds februari 2004 biedt kinderopvangorganisatie Triodus naschoolse opvang (aanvankelijk voor 30 kinderen) en vier ochtenden peuterspeelzaal vanuit dezelfde noodvoorziening als de school.

De beide scholen in deze Vinexlocatie groeien snel en constateren een enorme vraag naar naschoolse opvang. Beide scholen dringen bij Triodus aan op uitbreiding van haar capaciteit. Triodus heeft in de nieuwbouwsituatie, dat wil zeggen in haar eigen gebouw Schateiland, echter maar plaats voor maximaal 30 kinderen. Er wordt samen met de directie van de school gezocht naar mogelijkheden voor kinderopvang in de basisschool en er worden begin 2006 vergunningen aangevraagd hiervoor.

Basisschool de Bras verhuist 1 februari 2006 naar de nieuwbouw; het kindercentrum Schateiland van Triodus opent 1 april 2006 haar deuren voor dagopvang en naschoolse opvang. De naschoolse opvang breidt haar capaciteit uit per 1 april en start dan op twee locaties: twee groepen in basisschool de Bras en één groep in het eigen kindercentrum. De peuterspeelzaal deelt de ruimte met de bso-groep in het kindercentrum.

Vanaf dit moment komt er een nieuwe vorm van samenwerking tussen de school en de kinderopvang die relevant is in het kader van dit project: in één vleugel van de basisschool wordt na 15.00 uur buitenschoolse opvang verzorgd. Met name deze samenwerking – bso in het schoolgebouw – is de aanleiding voor het doen van de aanvraag om in aanmerking te komen voor gemeentelijke gelden. De ervaringen uit deze samenwerking vormen een belangrijk deel van deze verslaglegging en een waardevol onderdeel voor andere scholen en organisaties die ruimten willen gaan delen (**zie Tips voor bso in de school**).

Daarnaast wil de school de nieuwe regelgeving ten aanzien van haar toekomstige verantwoordelijkheid voor de opvang van kinderen tussen 07.30 uur en 18.30 uur onderdeel laten uitmaken van de brede schoolgedachte die de school eveneens voorstaat. Kort gezegd: een doorgaande pedagogische lijn voor nul- tot en met twaalfjarigen én positionering van de school als een multifunctionele wijkgerichte voorziening. De situering van basisschool De Bras en kindercentrum Schateiland van Triodus op dezelfde bouwkvavel én de multifunctionaliteit van het schoolgebouw zijn hiervoor de ideale ingrediënten. Er worden voor dit project een stuurgroep en een werkgroep geformeerd.

Stuurgroep en werkgroep

De stuurgroep heeft tot doel de grote lijnen van het experiment uit te zetten en het proces te bewaken. In de stuurgroep nemen zitting: de schooldirecteur, een projectbegeleider vanuit SCO Lucas, in de startfase een medewerker van JSO (tot zomer 2006) en de pilotcoördinator (eerst waarnemend, vanaf oktober 2006 definitief). De stuurgroep komt tot de zomervakantie 2006 viermaal bijeen en na de zomer tweemaal. In 2007 vergadert de stuurgroep in januari, maart, april en mei.

In de werkgroep wordt de feitelijke samenwerking tussen school en de bso besproken en hierin worden praktische zaken aangepakt en problemen opgelost. Deze werkgroep bestaat uit twee schoolleerkrachten, twee pedagogisch medewerkers van de naschoolse opvang van Schateiland (Triodus) en de leidinggevende van Schateiland.

De werkgroep komt vanaf maart 2006 maandelijks bijeen tot en met augustus 2006; daarna zijn er meer informele contacten.

Tijdspanne/Fasering

December 2005	aankondiging subsidiemogelijkheid experiment motie Bos/van Aartsen door gemeente Den Haag, Onderwijsbeleid
Januari 2006	aanvraag subsidie basisschool de Bras in samenwerking met Triodus kinderopvang
1 april 2006:	feitelijke samenwerking bso in de school
23 mei 2006:	toekenning subsidie periode 15 april 2006 – 15 april 2007

april 2006 – juli 2006:	bso start in schoollokalen, nog geen familiegroepen in de lokalen. Veelvuldig overleg team bso en team school over inrichting van de lokalen. Zomervakantie bso vakantie-opvang, school gesloten (Fase I)
augustus 2006:	familiegroepen in de lokalen, bso na schooltijd (Fase II)
1 oktober 2006:	Officiële start coördinator en behoeftepeiling ouders (Fase III)
jan – febr 2007:	ontwikkelen en uitvoeren behoeftepeiling vso-/tso-/bso- en naschoolse activiteiten
februari 2007:	verlenging experiment tot 24 juli 2007
maart – april 2007:	proefflessen onder schooltijd (Fase IV)
mei – juli 2007:	opzetten naschoolse activiteiten, borging coördinatie naschoolse activiteiten, start verslaglegging (Fase V)
1 juni 2007:	verslag voor Haags Onderwijs Portaal
21 juli 2007-05-04	officieel einde experiment
1 oktober 2007:	Inhoudelijke verantwoording project
1 februari 2008:	financiële verantwoording project

Politieke ontwikkelingen

1 januari 2007:	inspanningsverplichting scholen om te komen tot dagarrangementen
maart 2007	concept Notitie: "Ruimte voor de ontwikkeling van kinderen, nieuw beleid voor de brede school in Den Haag"
1 augustus 2007:	verplichting scholen tot bieden sluitend dagarrangement

Beoogd eindresultaat (zoals omschreven in de projectaanvraag)

- deels samen met Triodus aanschaf *meubilair* voor de creatieve vleugel (met onderlinge financiële afspraken);
- *huurafspraken* met Triodus over medegebruik door Triodus van de creatieve vleugel;
- *financiële verantwoording* van de gelden die binnenkomen op basis van *medegebruik*;
- inventarisatie behoefte *voorschoolse opvang* (vso) en prijsbepaling vso;
- *personele inbedding medewerker vso* (combi met psz-leidster en/of dagopvang-leidster);
- *professionalisering tussenschoolse opvang* (tso) met scholing door Triodus en mogelijk ook inzet medewerkers Triodus (combinatie van ouders en professionals);
- onderzoek naar mogelijkheden *inzet stagiairs, onderwijsassistenten en studenten* sport & bewegen bij het overblijven en de naschoolse opvang (nso/bso) en de naschoolse activiteiten (nsa);
- onderzoek naar haalbaarheid van een *structurele activiteitencoördinator* in dienst van de school en de kinderopvang.

Het proces

Fase I: De start van de feitelijke samenwerking

De school richt begin 2006 de lokalen in voor eigen onderwijsbehoefte; de bso krijgt in tweede instantie de mogelijkheid om mee te denken en in te richten. Bij de ontwerp- en bouwplannen van de school is geen rekening gehouden met bso in de school met als gevolg: geen eigen ruimten en faciliteiten voor de bso. Een

werkkast wordt uiteindelijk de enige eigen ruimte in het schoolgebouw voor de bso-medewerkers.

Voor de start van de bso in de school is er al een aantal malen overleg tussen schooldirectie en medewerkers van Triodus Schateiland over het gebruik en de inrichting.

De samenwerking en onderlinge afspraken verlopen goed en er wordt een gezamenlijke kennismakingslunch georganiseerd voor schoolteam en team van Triodus Schateiland.

De positieve instelling en hoge mate van flexibiliteit van de school (directie en team) ten aanzien van medegebruik van de schoollokalen hebben een positief effect op het team van de bso, dat aanvankelijk wel een aantal bezwaren ziet in het delen van de ruimten en het gebrek aan eigen ruimte.

In deze beginfase zijn er nog geen vaste groepen in de lokalen en worden de gedeelde lokalen alleen nog thematisch gebruikt, waardoor het lokaal om 14.45 uur (een kwartier voor het einde van de schooldag) vrij is en het team van de bso erin kan en kan gaan voorbereiden.

Een aantal zaken had achteraf gezien nog beter afgestemd kunnen worden, zoals aanschaf van een deel van het meubilair en materiaal.

Positieve kanten van de samenwerking: kostenbesparing voor beide partijen, aangezien medegebruik van ruimten efficiency en kostenbesparing oplevert.

Zie verder: **Tips voor bso in de school, geen eigen bso-ruimtes**

Fase II: School neemt de gedeelde ruimten in gebruik als groepslokaal

Na de zomervakantie 2006 gaat de school de gedeelde lokalen volledig als groepslokaal inzetten en dus tot 15.00 uur gebruiken.

Dit heeft voor het team van de bso als consequentie dat zij vóór 15.00 uur niet in het lokaal kunnen. Er worden afspraken gemaakt tussen groepsleerkrachten en pedagogisch medewerkers van de bso over de situatie rond 15.00 uur.

Voor het team bso brengt dit wel een andere werkwijze met zich mee: waar er voor de vakantie nog eten en drinken werd klaargezet en fruit werd voorbereid, is dit nu niet meer mogelijk en wordt er in het bijzijn en met de kinderen klaargezet en voorbereid.

Er worden weer nieuwe afspraken gemaakt over het gedeelde gebruik van de ruimten, onder andere over uitbreiding van het aantal prikborden, over koken en boodschappen en voorraden hiervoor en over het meubilair (met name vervanging van slechte kwaliteit schoolkrukken, door duurdere krukken die Triodus gebruikt), over extra kapstukken die nodig zijn voor de bso en over de indeling van de bergingen.

Daarnaast over de activiteiten in de gedeelde lokalen: het aansluiten op elkaar qua thema's en thematisch werken.

Ook hier is het de positieve houding van beide partners (school en opvang), die ervoor zorgt dat ieder naar tevredenheid kan werken.

Fase III: Officiële start pilotcoördinator 1 oktober 2006; behoeftepeiling ouders

De coördinator heeft een aantal gesprekken met betrokkenen over de stand van zaken en maakt met de leden van de stuurgroep afspraken over het vervolg van de pilot.

De opzet wordt gemaakt voor een uitgebreide behoeftepeiling onder ouders van de school naar vso/tso/bso en naschoolse activiteiten.

De behoeftepeiling wordt begin februari 2007 via internet uitgevoerd en de resultaten worden begin maart bekend. Een kleine 40% van de 193 gezinnen van de Bras heeft de enquête gecomplementeerd.

De behoefte aan voorschoolse opvang is zodanig dat er een start gemaakt kan worden met voorbereidingen voor deze vorm van opvang. Deze voorbereidingen worden uitgevoerd door Triodus. De tussenschoolse opvang verloopt voor de

meeste ouders naar tevredenheid en zal in de huidige vorm gecontinueerd worden.

Er is een duidelijke behoefte aan naschoolse activiteiten en er wordt een planning gemaakt: proeflessen onder schooltijd gaan plaatsvinden in maart en april en mei. Er wordt een naschools activiteitenaanbod gemaakt voor de periode mei, juni en juli 2007.

Fase IV: Start proeflessen onder schooltijd

Om de kinderen van de school enthousiast te maken voor naschoolse cursussen, moeten de kinderen weten wat het cursusaanbod inhoudt. De stuurgroep heeft besloten onder schooltijd kinderen de kans te geven te ervaren wat er allemaal kan. De behoeftepeiling gaf aan dat de helft van de ouders en kinderen die meededen, gebruik wil maken van een naschools cursusaanbod tegen betaling. Ouders willen graag (gerangschikt van meest naar minst genoemd) 1. sport en bewegen/dans 2. culturele activiteiten 3. muzikale activiteiten 4. creatieve activiteiten en 5. lesactiviteiten.

Op basis van deze informatie wordt er een aanbod van proeflessen geregeld. In maart en april 2007 worden de volgende lessen onder schooltijd gearrangeerd en kinderen tekenen hiervoor in en hoeven niets te betalen. Er is een veelzijdig aanbod voor een zo breed mogelijke leeftijdsgroep kinderen gedaan.

De kinderen en groepsleerkrachten hebben met veel enthousiasme deelgenomen aan de activiteiten. Uit deze activiteiten is een aantal waardevolle contacten voortgekomen voor de school: met een paar gastdocenten zijn vervolgfafspraken gemaakt.

In deze fase is ook het naschoolse cursusaanbod voorbereid voor de volgende fase.

Fase V: Het Naschoolse Cursusaanbod en borging ervan (mei t/m juli 2007)

Half mei worden aan alle ouders brieven meegegeven met het naschoolse cursusaanbod dat eind mei gaat starten. Ouders moeten meebetalen aan de cursus, aangezien het een keuze van de stuurgroep is geweest om ouders alvast te laten wennen aan de kosten die gepaard gaan met een naschools aanbod. Wel worden de pilotgelden ingezet om de kosten te drukken. Dit wordt gecommuniceerd met de ouders.

Met het opzetten van het naschoolse cursusaanbod loopt de stuurgroep tegen een aantal problemen aan zoals coördinatie/toezicht op de cursusedagen zelf, de betaling door ouders en het bijhouden ervan en daarna het bijhouden en vernieuwen van het aanbod.

Voor het oplossen van deze problemen in deze cursusperiode is een contactpersoon (een ouder) gevonden, die tegen een kleine vergoeding op de cursusedagen aanwezig wil zijn en een oogje in het zeil houdt. De betalingen kunnen nu nog door de pilotcoördinator geadministreerd worden.

Voor deze zaken op lange termijn wordt de noodzaak van een coördinator naschoolse activiteiten helder. Bij een brede (buurt)school hoort naar de mening van de stuurgroep een structureel gefinancierde functie van coördinator. Echter volgens de huidige plannen van de gemeente Den Haag voor wat betreft de ontwikkeling en financiering van brede (buurt)scholen ziet het er voor de basisschool de Bras niet gunstig uit (zie hieronder **Nieuw beleid voor de brede school in Den Haag**).

De stuurgroep onderzoekt de mogelijkheden tot intensieve samenwerking met de andere partners in de wijk: de andere basisschool, de kinderopvangorganisatie, de welzijnsorganisatie en de organisatie Skype (BOS-project). Immers al deze betrokkenen zijn, ieder op hun eigen wijze, bezig met jeugd in de wijk. Op dit moment worden voorbereidingen getroffen om in de

periode juni-juli 2007 tot samenwerkingsafspraken te komen met alle betrokken organisaties en mogelijk tot één gezamenlijk coördinator te komen.

Beoogd/bereikt Eindresultaat

- Een waardevol resultaat van deze pilot, dat niet gepland of beoogd was, is een praktische lijst met tips en afspraken/aandachtspunten voor het delen van ruimten door school en kinderopvang. Zowel scholen als kinderopvang lopen momenteel aan tegen een gebrek aan ruimte om kinderen na school op te vangen. Met deze lijst kan buitenschoolse opvang in principe op een pedagogisch verantwoorde wijze in een klaslokaal of andere schoolruimte plaatsvinden.
- Het gezamenlijk aanschaffen van meubilair heeft plaatsgevonden voor wat betreft vervanging van matige kwaliteit krukken van school door betere in samenwerking met de naschoolse opvang; verder is regelmatig overleg geweest over aanschaf van kasten en prikborden etc.
- Er zijn huurafspraken gemaakt over medegebruik van de creatieve ruimte.
- Er wordt nog nagedacht hoe de gelden besteed gaan worden, die het medegebruik van de schoollokalen door de kinderopvang oplevert.
- De voorschoolse opvang is qua organisatie geheel uit handen gegeven aan Triodus; de behoeftepeiling heeft in deze pilot plaatsgevonden en naar aanleiding van de resultaten worden de voorbereidingen opgestart.
- Bij aanvraag van deze pilot verliep de tussenschoolse opvang matig tot redelijk en dit had onder andere te maken met de fysieke ruimte (noodgebouw, klein speelplein). Bij de officiële start van de pilot heeft een enthousiaste oudergroep het overblijven in het nieuwe gebouw zodanig op de rails gekregen dat bemoeienis vanuit de pilot een remmende werking zou hebben op het opwaartse proces van organisatie van de tussenschoolse opvang. De stuurgroep besluit deze doelstelling niet meer ten uitvoer te willen brengen. Uit de behoeftepeiling blijkt ook dat het merendeel van de ouders tevreden is over de huidige vorm van overblijven.
- Het inzetten van stagiairs, onderwijsassistenten of studenten sport & bewegen bij de tso, naschoolse opvang of naschoolse activiteiten is beperkt gebleven en dit heeft onder andere te maken gehad met de slechte infrastructuur van de (Vinex-)locatie. Voor stagiairs, assistenten of studenten bleek de school/opvang zeer moeilijk bereikbaar, aangezien het openbaar vervoer nog ernstig te kort schiet. Er zijn wel een paar studenten sport & bewegen bij school én de bso geweest.
- Er is een duidelijke behoefte aan een naschoolse activiteitsaanbod en dit wordt opgezet. Om de kinderen bekend te maken met de lessen die na schooltijd gaan plaatsvinden, worden onder schooltijd proeflessen gearrangeerd. De kinderen reageren enthousiast en er worden waardevolle contacten met cursusgevers gelegd, die ook in de toekomst gecontinueerd zouden kunnen worden. De naschoolse cursussen voorzien duidelijk in een behoefte en zullen ook worden uitgebreid voor kinderen van de bso en van de andere school.
- Het onderzoek naar de haalbaarheid van een structurele activiteitencoördinator in dienst van school en de kinderopvang vindt momenteel nog plaats in de vorm het opzetten van een samenwerkingsverband met een aantal partijen waaronder onderwijs, opvang, welzijn en sport (zie fase V)

Conclusies en aanbevelingen

Tips voor bso in de school, geen aparte bso-ruimtes (nieuwbouw/Vinex)

Algemeen

School en kinderopvang zijn gelijkwaardige partners, waarbij de kinderopvang ruimte voor medegebruik huurt. In de praktijk gaan onderwijsbelangen voor, maar gelukkig zien ook directies van scholen steeds meer het belang van voldoende en kwalitatief goede kinderopvang gekoppeld aan of in de school. Een positieve houding over het delen van ruimten voor beide partijen is een must.

De bso ruimte in de school

Indien mogelijk moet er al in de **ontwerpfase** rekening gehouden worden met bso in het schoolgebouw. De voorkeur gaat altijd uit naar eigen bso-lokalen, aangezien het van wezenlijk pedagogisch belang is dat kinderen zich na school in een vrijetijdssituatie gaan ophouden. Een standaard klaslokaal van een school met gemiddeld twintig tot vijfentwintig tafels en stoeltjes biedt geen mogelijkheden tot vrijetijdsbesteding. Wanneer een aparte ruimte niet mogelijk is, moet gezocht worden naar flexibiliteit en mobiliteit van de inrichting van het lokaal. De voorkeur gaat dan uit naar lokalen, die gemakkelijk om te vormen zijn naar vrije tijd, bijvoorbeeld kleuterlokalen voor de jongere bso-kinderen of naar een handvaardigheids- of overblijflokaal. Een gewoon klaslokaal vraagt een flink interne verhuizing/verschuiving van meubilair en is een fysiek (te) zware belasting voor de pedagogisch medewerkers.

Praktische tips met betrekking tot buitenschoolse opvang in klaslokalen

1. Meubilair op wielen, zoals een bank, kasten op wielen om speel- en themahoeken te creëren zoals een rust- en relaxruimte voor kinderen.
2. Denk ook aan (zit-)kussens en kleden om hoeken te maken.
3. Gebruik verrijdbare kratten en kisten voor speelgoed.
4. Gebruik gangen en kleine hoekjes, bijvoorbeeld onder een trap. De kleine hoekjes zijn voor kinderen in de vrije tijdssituatie bij uitstek geschikt om lekker te spelen of te relaxen.
5. Stapelbare krukken (eventueel verrijdbaar op een plateau) zijn handig en ergonomisch voor personeel goed te verplaatsen.
6. Er moet een eigen plek zijn voor het bso-personeel, liefst een eigen kantoortje of teamruimte, waar spullen goed en veilig opgeborgen kunnen worden. Hier kunnen eventueel ook oudergesprekken worden gevoerd. Wanneer dit niet mogelijk is, is een mobiele, afsluitbare kantoorkast/-meubel een optie.
7. Er is voldoende bergruimte voor voorraden gewenst.
8. Er moet een keukenruimte (evt. medegebruik met de school) zijn waar gekookt kan worden op marge- en vakantiedagen. Er moet een grote koelkast zijn voor bederfelijke producten.
9. Er moeten mogelijkheden zijn voor eigen telefoon- en computeraansluitingen.
10. Wanneer er geen gezamenlijk gebruik van computers kan, zal de bso eventueel met laptops moeten werken.

11. In de klassen moeten eigen bso-kasten, planken en prikborden kunnen staan.
12. Middels kleurgebruik van kasten, planken en prikborden kan duidelijk aangegeven worden wat van school is en wat van de bso (bijvoorbeeld de rode kast, planken en prikbord zijn van school en de blauwe van de opvang).
13. Er moet ruimte zijn om buitenspeelmateriaal op te slaan, dan wel materiaal te delen.
14. Is de buitenspeelruimte na schooltijd exclusief voor de bso of is het plein ook voor de buurt toegankelijk? Wanneer ook buurtkinderen op het plein kunnen spelen vraagt dit om extra regels en toezicht van de pedagogisch medewerkers.

Daarnaast moeten er **afspraken** gemaakt worden over:

1. Einde schooldag en begin bso-tijd: wanneer kan het bso-personeel in het lokaal om spullen klaar te zetten? In deze situatie kon het bso-personeel al rustig het lokaal in om voor te bereiden, terwijl de groep nog in de kring zat voor de afsluiting van de dag.
2. Hoe snel is het klaslokaal beschikbaar en zijn er geen ouders, kinderen en teamleden van school meer? Kan de groepsleerkracht nog even blijven opruimen of nakijken in de eigen ruimte? In deze situatie stelde men zich flexibel op van twee kanten en was enige overlap geen probleem.
3. Hoe laten beide gebruikers het lokaal achter aan het einde van hun werkdag? Uiteraard dient ieder de eigen spullen op te ruimen of dit in overleg met de volgende gebruiker af te stemmen.
4. Er moeten goede afspraken gemaakt worden openen en sluiten van het gebouw, ook in vakanties en op margedagen (sleutels, alarmcodes en noodnummers).
5. Is er een overdrachtsschrift gewenst met betrekking tot de ruimte (wanneer bijvoorbeeld bepaalde spullen kapot zijn);
6. Veiligheids-/brandweereisen van school zijn anders dan die van de kinderopvang (bijvoorbeeld de nood-/transparantverlichting noodzakelijk aan het einde van de dag). Zijn er aanpassingen nodig? Kinderopvang dient een enkele aanpassing te doen volgens de voorschriften die voor hen gelden.
7. De schoonmaak van het lokaal door het schoonmaakbedrijf (lokaal en toiletten worden intensiever en langer gebruikt); de meerkosten worden gedeeld of verdisconteerd in een andere post.
8. Delen van materialen: welke spullen kunnen gedeeld worden? Denk aan:

creatieve- en schrijfmateriaal (scharen, prikmatten etc.), computers (hoe zit het met het netwerken en internettoegang?), buitenspel materiaal (fietsen, stepjes, skeelers). Wanneer spullen gedeeld kunnen worden, scheelt dit in de (aanschaf- en onderhouds)kosten.

9. Structureel overleg tussen groepsleerkracht en team bso over het medegebruik is noodzakelijk.
10. Wanneer de bso kinderen van verschillende scholen opvangt, is het noodzakelijk margedagen af te stemmen. Als een school vrij is, maar de school waar de opvang huist niet, is het klaslokaal niet voor bso beschikbaar en moet een oplossing gevonden worden voor de kinderen die wel vrij hebben en naar de opvang komen.

In dit verband kan nog apart een suggestie genoemd worden om de afstand tussen docententeam en team van de bso te verkleinen: organiseer aan het begin van de samenwerkingsrit een keer een informele lunch of borrel om elkaar te leren kennen. Wanneer de afzonderlijke teamleden een gezicht en een naam gekregen hebben, is het nadien veel gemakkelijker elkaar te benaderen voor een vraag of opmerking. Eventueel kan een voorstelrondje gedaan worden met daarin het uitspreken van ieders persoonlijke idee over een optimale samenwerking tussen school en opvang.

Bso en peuterspeelzaal in één ruimte?

Bso voor de jongste kinderen (tot 6 jaar) in peuterspeelzaal lijkt een ideale combinatie. Dit is het echter maar gedeeltelijk, aangezien de bso vaak zogenaamde margedagen heeft: de basisschool is vrij buiten de schoolvakanties om, de peuterspeelzaal is open, de ouders werken en de opvang vangt de kinderen gedurende de schooluren op! In dat geval kunnen de kinderen niet in het peuterspeelzaallokaal opgevangen worden aangezien de peuterspeelzaal gewoon in bedrijf is. Dit speelt vooral vaak op de vrijdag, aangezien scholen vaak vrijdag(middagen) vrij geven.

Nieuw beleid voor de brede school in Den Haag

In het recente plan (april 2007) van de gemeente "Ruimte voor de ontwikkeling van kinderen, Nieuw subsidiekader voor de brede school in Den Haag" wil het Haagse college de ontwikkeling van de brede school een nieuwe impuls geven. Het toekomstperspectief voor de brede school in het primair onderwijs is een geïntegreerde jeugdvoorziening voor opvang en educatie voor kinderen in de basisschoolleeftijd, met aandacht voor de ontwikkeling, sociale cohesie en burgerschap voor alle kinderen. Den Haag ziet, evenals Amsterdam, Rotterdam en Utrecht, de brede school als een integraal onderdeel van het jeugdbeleid.

Landelijk worden er drie brede-school-profielen onderscheiden en de gemeente Den Haag sluit zich hierbij aan, echter de gemeente geeft er wel een specifiek Haagse invulling aan:

1. het opvangprofiel
2. het ontwikkelingsprofiel
3. het leer-kansen-profiel

De doelstellingen en doelgroepen van de profielen overlappen elkaar gedeeltelijk. De profielen kunnen als het ware gestapeld worden. Alle scholen komen in aanmerking voor het opvangprofiel. Het ontwikkelingsprofiel is bedoeld voor de achterstandsscholen. En zware achterstandsscholen kunnen kiezen voor het leer-kansenprofiel.

Voor alle profielen geldt dat de brede school wordt uitgevoerd door verschillende instellingen in onderlinge samenwerking (school in wijk of buurt). De kwaliteit en intensiteit van deze samenwerking blijkt in de praktijk het succes van de brede school te bepalen.

Basisschool de Bras is een brede school in het **opvangprofiel**, dat wil zeggen gericht op het regelen van dagarrangementen voor kinderen, waardoor ouders werk- en zorgtaken beter kunnen combineren. In dit profiel werken bso en basisschool nauw samen met als aanleiding de wens om onderwijs en opvang beter op elkaar af te stemmen. Hierbij gaat het naast organisatorische ook om inhoudelijke afstemming. In feite moeten alle basisscholen vanaf augustus 2007 aan dit profiel voldoen, als ouders dit wensen.

In het opvangmodel zal ook samenwerking met welzijns-, sport- en/of cultuurorganisaties aan de orde komen. De rol van de gemeente ten aanzien van het opvangprofiel zal stimulerend en ondersteunend zijn, echter in financieel opzicht beperkt!

Bij de bekostiging van het opvangprofiel speelt de gemeente geen rol. De kosten voor bso worden gedragen door de ouders, die daarin voor het grootste deel gecompenseerd worden door de rijksoverheid.

De instellingen voor kinderopvang zijn zich als aanbieders in de markt aan het voorbereiden op het leveren van een aantrekkelijk aanbod, waarbij zij samenwerking zoeken met sport, welzijn en cultuur.

Conclusie in de situatie van basisschool de Bras is dat er vanuit de gemeente geen enkele manier van financiering mogelijk is om de brede schoolgedachte te verankeren, tenzij de kinderopvang het initiatief daartoe neemt al dan niet in samenwerking met welzijn en sport. Uiteraard zullen deze initiatieven gestimuleerd worden vanuit de school, echter hierbij komt de school in een afhankelijke positie.

Teleurstellend voor de school aangezien zij zelf hard aan de weg timmert om de brede schoolgedachte in de praktijk toe te passen, namelijk een doorgaande opvoedkundige lijn voor nul- tot en met twaalfjarigen én positionering van de school als een multifunctionele wijkgerichte voorziening. De situering van basisschool De Bras en kindercentrum Schateiland van Triodus op dezelfde bouwkael én de multifunctionaliteit van het schoolgebouw zijn en blijven hiervoor de ideale ingrediënten.

Aanbevelingen

- School en kinderopvang moeten een (h)echte samenwerking zien zitten! Wanneer de directie, het schoolteam én het team en de leiding van de kinderopvang hiervoor gaan, kan er iets moois groeien!
- Deze pilot heeft aangetoond dat kinderopvang in school mogelijk is tot ieders tevredenheid, echter de periode van de pilot was te kort om de echte vruchten ervan te kunnen plukken. De voorschoolse opvang én een optimale samenwerking met nog meer partners in de buurt voor een goed naschools activiteitenaanbod bevinden zich nog in een startfase. Het opstarten van al deze processen kost veel tijd.
- Er moet een oplossing komen voor de coördinatie van de naschoolse activiteiten nu de pilotgelden wegvallen. Dit kan middels extra financiële middelen voor de school (toch extra brede school gelden voor het opvangprofiel) of door één of meerdere partners te zoeken die de coördinatie tot taak heeft.
- De gemeente moet de regelgeving versoepelen omtrent gebruik/huur van ruimten waar een onderwijsbestemming op zit. Indien de school en bso

samen lokalen nodig hebben, moet men snel tot overeenstemming kunnen komen met de gemeente over bijvoorbeeld langere huurtermijnen.

- Aangezien in veel Vinexwijken de infrastructuur (nog) ontoereikend is en het als gevolg hiervan moeilijk is personeel te krijgen (bijvoorbeeld voor bso en vso), moeten mogelijk extra voorzieningen in de wijk getroffen worden of extra middelen (reiskosten) beschikbaar gesteld worden.
- Er moet gewerkt worden aan standaardovereenkomsten ten aanzien van verantwoordelijkheden wanneer kinderen na school aan activiteiten deelnemen (met of zonder bso-contract)
- Daarnaast moet er een persoon zijn die de naschoolse activiteiten ter plekke ondersteunt: openen en afsluiten van het pand, toezicht overige ruimten in de school, hulp bij calamiteiten etc.